

REPORTAGE Zaanse houtbouw en restauratie krijgt officiële opleiding

'Vak restauratietimmerman is in de Zaanstreek geboren'

De tijdelijke praktijkruimte is gevonden, de eerste docent is aangesteld en de lesstof voor de duur van drie jaar is rond. Nu de leerlingen nog voor de eerste lichter van de opleiding Technicus Hout en Restauratie aan het ROC in Zaandam.

Ronald Massaut
r.massaut@mediahuis.nl

Zaandijk ■ De eerste leerling heeft zich gemeld; Stan Baltes uit Limmen. „Een beetje molengek”, zo omschrijft hij zichzelf. Bouwtekeningen van molen De Veldmuis in het kantoor van Gé Sombroek van Somass trekken meteen zijn aandacht. Belangstellend volgt hij de lijnen en vraagt naar details. „Dit wil ik later ook kunnen maken”, zegt hij met een diepe zucht.

En dat zou zomaar kunnen. De werkplaats van Somass aan het Hazepad in Zaandijk is de tijdelijke praktijkruimte van de bijzondere houtopleiding. Tot mogelijk in 2023 kan worden gestart op de Hemmes in Zaandam, waar leerlingen van de Zaanse opleiding een replica van molen De Zaaizaaijer gaan bouwen. Verder een molenschuur, een tweede energiemolen en misschien zelfs een derde molen.

„We praten al zeker twee jaar over een restauratieopleiding in Zaandam”, legt manager techniek Henk Wals van het ROC uit. „We hebben altijd nauw contact onderhouden met het Ribo in Hengelo waar de eerste opleiding is gestart. Toen nog experimenteel, maar inmiddels gecertificeerd. Wij nemen hun lesprogramma over en daarvoor werken we nauw samen met de Hemmes Groep en het Hout- en Meubelingscollege (HMC) in Amsterdam. Die laatste omdat er ook kenmerken van hun opleiding in zitten.”

Meester-timmerman

De 'we'-factor zit mede in de steun die het ROC van buiten de school, uit het bedrijfsleven, krijgt. Van docent Bouke Koopman, van aannemersbedrijf Koningsstijl in Westzaan, bijvoorbeeld. Hij werd eerder tweede op de Europese kampioenschappen Skills, een internationale beroepenwedstrijd, en achtste op de officiële wereldkampioenschappen. Via de stichting Restauratie Opleidingsprojecten (ROP) heeft hij veel contacten in het onderwijs. Koopman mag zich door zijn internationale prestaties meester-timmerman noemen.

Sinds 2003 traint hij nieuwe deelnemers aan deze beroepenwedstrijden en dat lijkt nodig. „Bestaande timmeropleidingen zijn gericht op nieuwbouw. Zo'n timmerman timmert niet meer, maar is vooral bezig

Een windveer is straks onderwerp van gesprek op de houtopleiding.

FOTO'S ERIK RIETMAN

„Mij trekt het echte timmerwerk, zelf dingen maken en herstellen

met 'stellen' en inhangen van vooraf gefabriceerde onderdelen. Een restauratietimmerman maakt wel zelf vervangende delen. Dat vraagt om een heel andere benadering van het oude ambacht”, legt hij uit.

Zelf doen

René Sman is behalve bestuurslid van de Hemmes Groep, waar het praktijkgedeelte van de opleiding uiteindelijk naar toe verhuist, ook pedagoog. Terug naar de basis van het timmervak intrigeert hem. „Het geheim en succes zit 'm in de combinatie van meester-leerling. Geduld, begeleiding en heel veel zelf doen.”

Daar heeft de eerste Zaanse leerling Stan Baltes 'enorm veel zin in'.

Op een open dag bij het Horizon College hoorde hij van de opleiding en was meteen om. „Ik heb eerder gewerkt aan een schaalmodel van een windmolen en volg daarnaast ook de opleiding voor molenaar. Mij trekt het echte timmerwerk, zelf dingen maken en herstellen. Ik wil een echt vak leren: dit.”

Geld verdienen

Maar ook een opleiding, de driejarige Beroepsopleidende Leerweg (BOL3), die alleen voorziet in een stagevergoeding. Niet in loon. „Dat maakt mij niet zoveel uit. Ik zie het vooral als investeren in mijn eigen toekomst. Geld verdienen komt later wel.”

Maar - is de vraag aan Bouke Koopman: „Wat verdien je eigenlijk als timmerman?” Bouke: „Als bedrijf reken ik 60 euro per uur, exclusief btw en kosten. Dat is in Amsterdam - waar ik het meeste werk - nooit een probleem. Ik ga van grachtenpand naar grachtenpand. In de Zaanstreek liggen de uurtarieven wel iets lager.”

De Zaanstreek kent meer restauratiebedrijven van naam dan Koningsstijl en eerder Somass (gestopt, pensioen, red.). Die van Remco Jonker en Bart Nieuwenhuijs, bijvoorbeeld. Zij werken - net als Bouke Koopman - veel met zzp'ers. „Veel restauratietimmerlieden verhuren zichzelf als onderaannemer. Dat kan, want er is veel meer werk dan er mensen zijn. Als vakman kun je een goede boterham verdienen en je

werk is van bijzondere betekenis voor opdrachtgevers. Dat vind ik ook belangrijk”, vindt Bouke Koopman.

Houtbouw

Voor de Zaanstreek en de opleiding Technicus Hout en Restauratie komt er een tweede opgave bij. Zaanstad heeft zich aangesloten bij de Green Deal Houtbouw. In de Metropoolregio Amsterdam moet vanaf 2025 nieuwbouw voor 20 procent uit houtbouw bestaan. Hiervoor worden timmerfabrieken ingericht, maar die kunnen niet bestaan zonder bijzondere technische kennis van houtbouw. Ook die kennis verdampst door pensionering van oude-

Gratis Workshop

In zijn werkplaats aan de J.J. Allanstraat 175A in Westzaan geeft Bouke Koopman op zaterdag 2 en 9 april een gratis workshop als voorbeeld van de opleiding Technicus Hout en Restauratie. De workshops zijn beide keren van 14 tot 16 uur. Geïnteresseerden kunnen zich vooraf opgeven via een e-mail aan mmaasland@regiocollege.nl

re vaklieden. Verjonging is dringend nodig.

Waar ligt het afbreukrisico voor de nieuwe opleiding aan het ROC? „Bij onvoldoende instroom van nieuwe leerlingen”, reageert Henk Wals. „Bij de start in het nieuwe schooljaar zijn eigenlijk tien nieuwe leerlingen nodig. Eigenlijk, want dat is niet precies vastgelegd. Kijk ik naar de reacties op de twee open dagen die we al hebben georganiseerd, dan moet dat lukken. Ook ouders zijn enthousiast. Er zijn ook opleidingen waar zij veel gematigder op reageren. Dat is hier zeker niet het geval. Die steun kan heel belangrijk zijn in de beroepskeuze voor restauratietimmerman.”